

OBSAH

Úvod: víc než kopec (Václav Cílek) 9

I. Příroda

1. Evropské příkopy a brázdy (Václav Cílek) 13

STARÁ ČÁST EVROPSKÉHO KONTINENTU ● ZÁHADA EVROPSKÝCH ŘEK ● RHÔNA, RÝN A BLANICE ● DOMÁCÍ ANALOGIE BLANICKÉ BRÁZDY

2. Blanická brázda, její geologie a základní charakteristika (Václav Cílek) 25

KOUŘIMSKÁ BRÁZDA ● CO O BLANICKÉ BRÁZDĚ PROZRAKUJE UHLÍ? ● MEZI SÁZAVOU A VLTAVOU ● HADCE U ŠEBÍŘOVA ● MAGIE VRCHU VÁVRA: BRÁZDA SE MĚNÍ VE HŘBET ● PODĚL ŘEKY RÖDL K DUNAJI ● BLANÍK UPROSTŘED CEST OD LABE K DUNAJI

3. Příroda chráněné krajinné oblasti Blaník (Lubomír Hanel, Václav Cílek, Zdeňka Súvová a Hana Pánková) 41

KRAJINA KUPEK A HŘBETŮ ● VYUŽÍVÁNÍ KRAJINY V MINULOSTI ● KLIMA BLANICKÉ OBLASTI ● LES A ROSTLINSTVO CHRÁNĚNÉ OBLASTI ● HOUBY ● BEZOBRATLÍ ● OBRATLOVCI ● PŘÍRODNÍ REZERVACE VELKÝ BLANÍK ● PŘÍRODNÍ REZERVACE MALÝ BLANÍK ● PŘÍRODNÍ REZERVACE PODLEŠÍ ● PŘÍRODNÍ PAMÁTKA LOUŇOV ● KŘÍŽOVSKÝ LOM ● CO BY MĚL ČLOVĚK VIDĚT

4. Řeka Blanice (Lubomír Hanel a Zdeňka Súvová) 63

JEDNA ŘEKA, ALE HODNĚ POTOKŮ ● VLAŠIMSKÝ PARK ● POZORUHODNÝ ŽIVOT MIHULE

5. Významná chráněná území (Lubomír Hanel, Hana Pánková a Pavel Křížek) 73

NÁVOD MÍSTO ÚVODU: KAM JET A CO NAVŠTÍVIT ● NENÁPADNÁ KRÁSKA KUŘIČKA HADCOVÁ: NEJVĚTŠÍ POKLAD PODBLANICKA ● NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ PAMÁTKA HADCE U ŽELIVKY ● PŘÍRODNÍ PAMÁTKA HADCE U HRNČÍŘ ● EVROPSKY VÝZNAMNÁ LOKALITA ŽELIVKA ● PŘÍRODNÍ PAMÁTKA NA OSTROVĚ ● PŘÍRODNÍ PAMÁTKA ČÁSTROVICKÉ RYBNÍKY ● PŘÍRODNÍ REZERVACE PODHRÁZSKÝ RYBNÍK ● PŘÍRODNÍ REZERVACE ŠTĚPÁNOVSKÝ POTOK ● PŘÍRODNÍ PARK DŽBÁNY-ŽEBRÁK ● NEJSLEDOVANĚJŠÍ ČAPÍ HNÍZDO V ČECHÁCH ● KOUZLO NOČNÍHO LOVU

6. Hornická krajina Podblanicka (Václav Zemek, Tomáš Navrátil, Jan Rohovec a Lubomír Hanel) 89

VELKÉ ZLOMY, MALÉ ZLOMY A LOŽISKA ● ROUDNÝ, PŘÍBĚH NAŠEHO NEJÚSPĚŠNĚJŠÍHO ZLATODOLU ● PŘÍRODNÍ PAMÁTKA ROUDNÝ ● ČTENÍ HISTORIE V LETOKRUŽÍCH STROMŮ: POUŽITÍ RTUTI NA LOŽISKU ROUDNÝ ● RUDNÍ REVÍR V OKOLÍ RATIBOŘICKÝCH HOR A STARÉ VOŽICE ● ŽELEZNÁ HUŤ U VLAŠIMI ● GRAFIT A UHLÍ

Jeruzalém, respektive Chrámová hora, je poutní místo pravděpodobně již od doby bronzové až po dnešek. Známe ho jako plošinu, ale původní tvar Chrámové hory byl pahorek, ke kterému putoval král David, mnoho izraelských a předizraelských proroků a králů a později Ježíš i prorok Mohamed. Příjezd Krista do Jeruzaléma, český kachel, 15. století.

II. Blaník jako místo národní paměti

7. Kraj, jeho dějiny, památky a genius loci (Radovan Cáder a Lubomír Hanel) 105

NÁRODNÍ KRAJINA ● NEJSTARŠÍ OSÍDLENÍ ● STŘEDOVĚKÁ KOLONIZACE ● PŘÍCHOD NOVÉ DOBY ● BITVA U JANKOVA A SVĚTLA I STÍNY REKATOLIZACE ● PROBOUZENÍ NÁRODA ● SOCIALISTICKÝ VENKOV A SOUČASNOST ● CO NAVŠTÍVIT

8. Blanický mýtus v soukolí českých dějin (Petr Hlaváček) 131

PROLOG: O HOŘE A SPÍCÍM VOJSKU ● BLANÍK PŘEDMODERNÍ: OD PROROCTVÍ K POUTNÍMU MÍSTU ● BLANÍK OBROZENECKÝ: OSVÍCENSKÁ MORALITA A ROMANTICKÝ PŘÍBĚH ● BLANÍK EMANCIPAČNÍ: OD VLASTENECTVÍ K POLITICKÉMU NÁRODU ● BLANÍK REPUBLIKÁNSKÝ: OBČANSKÁ HRDOST A NÁRODNÍ VZDOR ● BLANÍK SOVĚTIZOVANÝ: INSTRUMENTALIZACE A OBČANSKÉ DOUFÁNÍ ● BLANÍK POSTMODERNÍ: OBČANSKÝ NADHLED A NÁRODOVECKÝ KÝČ ● EPILOG: BLANÍK JAKO MÍSTO SEBEREFLEXE

9. Blaník z pohledu archeologie

(Jan Turek, Václav Cílek, Petr Meduna a Radovan Cáder) 151

HISTORIE ARCHEOLOGICKÉHO VÝZKUMU ● HRAD NA VRCHOLU BLANÍKU ● OPEVNĚNÍ NA VEŘEJOVÉ SKÁLE ● DALŠÍ PRAVĚKÉ PAMÁTKY ● CO NAVŠTÍVIT

10. Staré cesty podblanické (Pavel Bolina a Tomáš Klimek) 163

STUDIUM STARÝCH CEST ● NAPOJENÍ BLANÍKU NA PRAHU ● SÁZAVSKÉ BRODY U LŠTĚNÍ ● ZÁPADNÍ TRASY OD VLTAVY ● KOMUNIKAČNÍ VÝZNAM KONDRACE A LOUŇOVIC ● NAČERADSKÁ KŘIŽOVATKA ● CHÝNOV BYL STARŠÍ A DŮLEŽITĚJŠÍ NEŽ TÁBOR ● VIA ANTIQUA ● ZÁCHRANA Z JENÍKOVA ● ZÁVĚR: CESTY SOLNÉ A ZLATÉ

III. Už je čas? Pověsti a proroctví o Blaníku

11. Co Blaník říká o národní povaze? (Václav Cílek) 179

PŘÍSTUP K TÉMATU ● DEFINICE POSVÁTNA ● TŘI KAPLE A OTÁZKA POSVÁTNE TOPOGRAFIE BLANÍKU ● KLÁŠTER POD BLANÍKEM MEZI SVATÝM VÁCLAVEM A HEJTMANEM ŽIŽKOU ● POUTĚ KE STROMŮM A HORÁM ● ČESKÁ APOKALYPSA ● PROROCTVÍ STAROČESKÁ ● WOTANOVA ŘÍŠE MRTVÝCH ● NEBEŠTÍ VOJÁCI JOSEFA VIRGILA GROHMANNNA ● BLANÍK V POVĚSTECH AUGUSTA SEDLÁČKA ● POVĚST O MILIČÍNSKÉM LVU ● Z MÁCHOVÝCH DENÍKŮ: DUCH STRÁŽNÝ NÁRODA ČESKÉHO ● VÝZNAMOVÉ VRSTVY ● BLANÍK A SLUNOVRATOVÁ LINIE NA LIBOUNI ● OCHRANA MYTOLOGICKÉ KRAJINY

IV. Příběhy posvátných hor

12. Mytické krajiny (Václav Cílek a Jan Turek) 207

MÍSTA PŘÍBĚHŮ ● BRATRSKÁ HORA SITNO ● KRAJINA HUSITSKÝCH HOR ● MÝTUS DUTÝCH HOR V EVROPSKÉ TRADICI ● PROMĚNY VERTIKALITY ● O PRAVDĚ OBLAKŮ A PRAVDIVOSTI ZEMĚ ● POSVÁTNÉ HORY V MIMOEVRÓPSKÉ TRADICI: PODZEMNÍ VOJSKO NA ALTAJI A OBĚŤ BÍLÉHO KONĚ ● DOBRÉ PŘÍBĚHY PUTUJÍ DALEKO: KULT KRYSALOVÉ HORY V TIBETU ● HORA HOR ● UMĚNÍ MÍSTA: KOHAPÄRIMUS A YMPÄRISTÖMYTOLOGIA ● ŘÍP ● MILEŠOVKA, KLETEČNÁ A HRADIŠTANY ● SNĚŽKA A DALŠÍ ŠPIČATÉ HORY ● HORA SLEZA ● PÁLAVA A KULTOVNÍ KOPCE PODÉL JANTAROVÉ STEZKY ● SKALNÍ MĚSTA ● VYSOKÁ HRADIŠTĚ ● BUCHLOVSKÉ KOPCE ● HOSTÝN, RADHOŠŤ A PRADĚD ● BLANÍK V RODINĚ POSVÁTNÝCH HOR

Literatura 255

Summary 262

Poděkování a ediční poznámka 263

Hoře může dodávat svatost nejen přítomnost Krista či bohů jiných náboženství, ale často je spjata s ženskými silami a bohyněmi. Panna Maria na obraze z 18. století z jihoamerického Cuzca tvarem zároveň představuje posvátnou horu And – Pačamamu, matku Země a symbol plodnosti. Obraz vyjadřuje úctu k předkolumbovským náboženstvím a zároveň ke křesťanství. Hora samotná se dnes stala novým, duchovním centrem, kde se někdy kontroverzně mísí tradice různých náboženství (The Israel Museum, Jeruzalém).

◀ Schůzka Na Křížkách v obraze Alfonse Muchy z roku 1916 z cyklu *Slovanská epopěj*. Křížky či Mandava leží na táhlém hřbetu při staré benešovské silnici, odkud se otevírá výhled do pražské kotliny i na jih k Posázaví a Podblanicku (foto Jan William Drnek).